

UZZINĀI

Par postījumiem, ko ganāmpulkiem nodara vilki, lopkopības saimniecības kompensāciju nesaņem. Taču ne vienā vien saimniecībā plēsēju dēļ mājlopu skaits samazināts, bet kāda no aitū audzēšanas atteikusies vispār.

■2020./21.g. medību sezonā novērtēts, ka Latvijā ir 1300 vilki, pērn – 1167, gadu iepriekš – 1185, bet 2018./19.gada sezonā – 1354.

■Sezonā drīkst nomedīt 280 vilkus, limits tiek izpildīts.

VMD reģistrētie vilku uzbrukumi vēsturiskā Cēsu rajona novados

2021.gads

Raunas novadā – piecas aitas nokostas, desmit savainotas, viena pazudusi.

2020.gads

Vecpiebalgas novadā – sešas aitas nokostas, viena savainota.

2019.gads

Vecpiebalgas novadā – astoņas aitas nokostas, viena savainota.

Amatas novadā – četras aitas nokostas, divas savainotas.

Avots: Valsts meža dienests

Mīlakšas ir Drustu pagasta attālākā vieta, gabaliņu tālāk ir pēdējās viensētas, tad jau kaimiņu pagasti. Apkārt meži un sakopti lauki.

Zemnieku saimniecība “Riesti” audzē aitas, tur Latvijas zilās un brūnas govīs, zirgus, mājputnus, kaimiņos “Veckaldavās” ir aitas un gaļas lopi, vistas.

Pagājušā gada rudenī un šajā pavasarī saimniecības krietni pāpostīja vilki. “Riekstos” nokoda četras aitas, vairākas saplēsa. “Kaza bija piesieta pie mājas. Pavasarī atradām grāvi, vilks bija stiepis uz mežu ar visu ķēdi, bet neticis pāri grāvim,” pastāsta saimnieks Guntis Pauga. Saimniecībā vairs tikai 20 aitas.

“Veckaldavās” bija ap simts aitu, tagad tikai deviņas. “Rudenī 28 aitas vilki nokoda, pavasarī, maijā, vienu jēru aiznesa, viena aita bija beigta, tad deviņas nokoda, viena bija sakosta. Triju skeletus pavasarī atradām purvā,” stāsta Sandra Kākare un piebilst, ka tādus skatus dzīvē vairs nav gatava piedzīvot.

Par notikušo zemnieki ziņoja pašvaldībai, vietējiem medniekiem. Pašvaldība rīkoja sanāksmi, kurā piedalījās mežniecības un Lauku atbalsta dienesta pārstāvji. “Visi saprata, ka ir problēma, bet neko līdzēt nevar. Tā dīvaini sanāk, gribam laukos dzīvot un strādāt, neko neprasām, bet meža dzīvnieki izposta ganāmpulku. Zaudējumi ir mūsu pašu problēma. Ja zosis noposta sējumus, zemnieki saņem kompensācijas, ja vilki nokož aitas, zaudējumus neatmaksā,” pārdomās dalās G.Pauga un piebilst, ka sūtījuši vēstules dažādām institūcijām, atbilde viena – kompensācijas nepienākas.

“Mednieki ir ļoti atsaucīgi. Rudenī, kaut naktis jau bija vēsas, dežurēja, bet tad vilki nenāca. Pavasarī mednieki neko nevarēja palīdzēt, jo līdz 15.jūlijam vilkus medīt nedrīkst,” bilst Sandra.

Maijā pēc kārtējā vilku uzbrukuma saimnieki ilgi nelaida mājdzīvniekus ganībās. “Vispirms jau mums neticēja, ka tie ir vilki, varot būt arī suņi. Tā dīvaini jau sanāca, uzbrukumi bija tikai brīvdienās, tāpat iespējams, kāds at-

Grib tikai saimniekot

brauc un palaiž suņus izskrieties. Vīrs vairākas brīvdienas dežurēja uz ceļa, kur varētu parādīties suņi,” pastāsta Sandra.

Kad jau drīkstēja medīt, mednieku kolektīva “Drusti” mednieki vairākas naktis dežurēja “Veckaldavās”, pie mājas uzlika novērošanas torni. Ēsmai netālu no torņa tika piesieta kaza. “Bija jau pāri pusnaktij, kad pamodos no liela trokšņa, likās pat, ka māja brūk. Izgāju pagalmā, migla pamatīga, aitas skrēja apkārt mājai, suns rēja, gāju pa taciņu, kaut kas liels un tumšs paskrēja garām, gandrīz nogāza no kājām. Aitu bars skrēja kā apracis. Tad sapratu, kas notiek. Vilks atkal atnācis. Tas aiztrieca aitas tālāk, dzīvnieki ieskrēja birzītē, un plēsējs tās pazaudēja. Tad ieraudzīja piesieto kazu. Gribēja jau brukt virsū, bet laikam pamanīja mednieku torni un lēnām gāja prom. Apkārt tāda migla, ka bija grūti ko saskatīt. Tad izdzirdēju šāvienu, skrēju pie mednieka Pētera Petrovska. Tur jau tas kaitnieks gulēja,” naktī piedzīvoto atceras Sandra. Pēc uzbrukuma aitas tikai tagad sāk atgūties, naktīs gulēja pie mājas sienas, no pagalma ārā negāja.

Zemniekiem ikreiz sarunās par vilkiem tiek uzsvērts, ka saimniekiem pašiem jāsaņem savi ganā-

pulki. “Jā, var celt sētas, pirkt suņus par tūkstoš eiro, to arī darītu, ja būtu tāda nauda,” saka “Riekstu”saimnieks un piebilst, ka aitu audzētāji jau nav pret vilkiem, bet katram ir sava vieta. “Nav jau runa tikai par aitām, ganībās ir teliņi, var nākt arī pēctiem,” atgādina Sandra, bet Guntis atzīst, ka vilki sabaida arī zirgus, zirgs var gūt traumas.

Sandra, aizsargājot aitas un lopus, 400 metru garumā uzcelusi divus metrus augstu žogu. Aplokiem apkārt elektriskais gans. “Elektriskos ganus sarauj staltbrieži, katru dienu jāpārbauda,” bilst “Riekstu”saimnieks.

“Ja naktī jāiet uz kūti, ir bailīgi. Cilvēka smarža jau vairs vilkiem neko nenozīmē. Nav patīkami, ja mežā gaudo vilki. Nezinām, vai plēsējs bija vientuļnieks, varbūt palika vilcene ar bērniem un drīz nāks medībās,” saka Guntis. Viņš pastāsta, ka, iespējams, vilku dēļ aizvien vairāk staltbriežu uzturas mājas tuvumā. Netālu no staļļa staltbriežu mamma dzemdēja teļu. “Vairākas dienas te nodzīvoja, ļāva pieiet tuvu klāt. Iespējams, meklēja drošību,” teic saimnieks.

Drustēnieši uzsver, ka viņi tikai vēlas saimniekot un vienīgais atbalsts, ko prasa, – pasargāt saimniecības no vilkiem. □

Samazina ganāmpulku

Stalbes pagasta SIA “Vilarija” aitu ganāmpulks agrākos gados vairākkārt piedzīvoja vilku uzbrukumu. Saimniece **DACE REIZIŅA** atklāj, ka tas bijis viens no iemesliem, kāpēc samazināts ganāmpulks un aitikopība vairs nav galvenā nodarbošanās. “Pēdējā reizē ap 20 aitas bija saplošītas. Vilks var atnākt pēc vienas, kādas no-

klīdušas aitas, bet, kad izdara tādus postījumus, tad sajūta tāda, it kā būtu sabojājies leduskapis un viss jāizmet, neko nevari līdzēt,” stāsta saimniece un piebilst, ja apkaimē redzēti vilki, mednieki saimniekiem ziņo. Katru vakaru tiek uzmanīts, lai aitas būtu novietnē. “Vilki jau var atnākt kuru katru brīdi. Mūspusē nav klejojošu suņu, bet tie var būt vēl bīstamāki,” atgādina stalbēniete. □

Nav viegli nomedīt

Mednieku kolektīva “Drusti” mednieki pēdējos gados nomedījuši četrus vilkus. “Uz Smiltenes pusi ir meži, purvi, plēsēji nāk no turienes. Esam vietējie un ieinteresēti savējiem palīdzēt. Vakaros, pa naktīm dežurējam. Līdz maijam saimniecībās vilki nebija redzēti, tikai novērošanas kamerās,” stāsta kolektīva vadītājs **ĢIRTS**

PLAKANIS.

Viņš atgādina, ka par nomedītu pelēci katram medniekam ir savs stāsts. “No mūsu kolektīva tas izdevies manam tēvam un jaunajam medniekam Pēterim Petrovskim. “Veckaldavās” nomedītais vilks bija 42,2 kilogramus smags, varētu būt gadus četrus vecs. Tas nodots taksodermistam, tad redzēs, cik vērtīgs īpatnis, bet meļai jābūt,” saka Ģ.Plakanis. □

Vilki nāks

Ziemeļvidzemes virsmežniecības inženieris medību jautājumos **JĀNIS ROČĀNS** pastāsta, ka pirms pāris gadiem vilki pa Pārgauju saimniekojuši, bet mednieki darījuši savu, pēdējos gados nav bijuši uzbrukumi ganāmpulkiem. “Tā jau nav, ka vilku nav, tie tikai nēliek par sevi zināt,” saka J.Ročāns.

Centrālvidzemes virsmežniecības inženieris medību jautājumos Andrejs Strods atzīst, ka saimniecībās postījumu ir daudz, bet vilku nomedīts maz. “Šogad nomedīti tikai divi – viens Drustus, otrs Dzelzavas pagastā. Drustu pusē nedēļas laikā vilks paviesojās saimniecībās, nupat divas reizes bija kādā saimniecībā Cesvaines pusē. Lielākoties tie uzbrūk aitām, ir

arī nokosts teliņš, Ērgļos – kazlēns. Kad vilki nāks, nav prognozējams. Tagad vajadzētu parādīties, jo parasti postījumi ir pavasarī un rudens pusē. Ar to jārēķinās. Zemnieki jau atsūtījuši trīs videoierakstus, kur redzami vilki. Vienā vilcēni spēlējās plāvā, kuru zemnieks plauj,” stāsta A.Strods.

A.Strods atgādina, ka vilkus nedrīkst šaut no marta beigām līdz 15. jūlijam. Latvijā atļautais limits ir 280 vilki. Tik arī tiek nošauti. “Drustu medniekiem tika atteikts medīt vilkus lieguma laikā, jo aitu saimnieki nav darījuši visu, lai aizsargātu ganāmpulku. Pēc pirmā uzbrukuma arī nebija pārliecības, ka postījumus nodarījuši tieši vilki,” skaidro virsmežniecības inženieris medību jautājumos. □

■DĀRGS IEGULDĪJUMS. “Veckaldavu” saimniece Sandra Kākare rāda žogu, kas varbūt atturēs vilkus.

Aitikopību valsts neatbalsta

Biedrības “Latvijas Aitu audzētāju asociācija” priekšsēdētājs Dmitrijs Bortņikovs uzsver, ka katru gadu aitikopības saimniecības cieš no vilku uzbrukumiem. “Vienkāršu žogu būvniecība nav ekonomiski izdevīga, vilks izrokas pa apakšu. Jārok arī zemē. Žogam jābūt 1,20 m augstam un virspusē ar dzeloņdrāfīm. Iepriekšējos gados žogu būvniecībai varēja saņemt valsts atbalstu, šogad ne. Lai uzbūvētu drošu žogu, tie ļoti lieli izdevumi. Varētu pirkt suņus, atbaidīšanas ierīces, būvēt žogus, ja būtu pienācīgs atbalsts, tā arī darītu. Aitikopji nav lielsaimnieki, lielu saimniecību, kuras nodarbojas tikai ar aitikopību, ir maz, daudziem tā ir papildu nozare, ieguldīt ganāmpulkā nav izdevīgi,” saka D.Bortņikovs.

Viņam ir saimniecība Ērgļu

pusē. Pirms dažiem gadiem tika piedzīvots vilku uzbrukums, nokoda 14 aitas, daudzas savainoja. “Ja dabā plēsējs apēd vājāko vai slimo, tad, iekļūstot ganāmpulkā, tas nešķiro. Ja šķirnes ganāmpulkā nokož aitas, vēl varētu samierināties, bet, ja teķi, kas maksā tūkstoš eiro un jauns jāmeklē Vācijā, tie jau ir ļoti lieli zaudējumi. Valsts institūcijas tikai noplāta rokas, jo vilkiem ir Eiropas Savienības saudzējamā dzīvnieka statuss,” viedokli pauž asociācijas, kas apvieno šķirnes aitu saimniecības, priekšsēdētājs.

D.Bortņikova saimniecībā ir sargsuns, lielākā daļa teritorijas iezogota. “Ja vilkam ir vairāki šķēršļi, tas meklē citu medību vietu. Kaimiņu saimniecībā plēsēji pagājušajā gadā paviesojās. Vilku pētnieki gan atzina, ka tāds žogs vilku neatturēs, izraksies vai arī pārlēks,” stāsta aitikopis.

D.Bortņikovs arī uzsver, ka jau gadiem tiek runāts par kompensācijām, bet aizvien tiek tikai runāts. “Ja zosis izposta laukus, lāči dravas, tad zemnieki saņem kompensācijas. Ja vilki ganāmpulku, tad nepienākas. Kāpēc tāda attieksme?” saka aitikopis un piebilst: “Mums nav nekas pret to, ka vilku populācija jāsauglabā, bet mēs nevaram aizsargāt savus ganāmpulkus. Kad redzi, kā dzīvnieki sakosti mokās, kā asiņaini staigā pa aploku, rokas nolaižas.” □

Lappusi sagatavoja **SARMĪTE FELDMANE**

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds